

Міністерство культури України
Республіканський методичний кабінет навчальних
закладів мистецтв і культури

Технічні засоби навчання.

Програма
для музичних училищ
із спеціальності №0507
"Теорія музики".

Київ - 1993

Укладач І.Е.Кременюк, викладач Вінницького музичного училища ім. М.Д.Леонтовича.

Всього: 19 годин.
Заняття групові.

Рецензент Ю.А.Зільберман, викладач Київського музичного училища ім. Р.М.Глієра.

Відповідальний за випуск С.П.Шинкаренко.

Редактор Л.В.Московченко.

Пояснювальна записка.

Викладання предмета "Технічні засоби навчання" (ТЗН) має практичну направленість. Головною метою курсу є набуття практичних навичок роботи з ТЗН і вміння використовувати їх на уроках сольфеджіо, музичної літератури у школі естетичного виховання.

Урок з ТЗН складається з подання основного теоретичного матеріалу та проведення практичних форм роботи. В результаті вивчення предмета ТЗН у комплексі спеціальних дисциплін, студент повинен:

- оволодіти практичними навичками використання сучасних ТЗН;
- вміти використовувати ТЗН у різних формах навчальної роботи;
- вміти складати навчаючі, тренажні та контрольні програми з застосуванням ТЗН;
- вміти виготовляти звукові посібники.

Приблизний тематичний план.

№п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Психолого-педагогічні проблеми використання ТЗН у навчальному процесі.	3
2	ТЗН і методика викладання музично-теоретичних дисциплін.	2
3	ТЗН у курсі сольфеджіо.	4
4	ТЗН у курсі музичної грамоти.	2
5	Практичні навички запису з різних звукових джерел.	3
6	Виготовлення звукових посібників.	4
	Контрольний урок.	1
	Всього:	19 годин.

В кінці вивчення курсу проводиться контрольний урок на якому студенти повинні продемонструвати складені ними програми з основних музично-теоретичних дисциплін, показати вміння володіти різними ТЗН.

Зміст предмета.

Тема №1. Вступ. Психолого-педагогічні проблеми використання ТЗН в навчальному процесі.

Педагогічна система програмованого навчання. Функції ТЗН: багатоканальна, інформативна, організуюча та спрямовуюча, тренажна, контролююча. Мета використання ТЗН - інтенсифікувати навчальний процес, створити умови для підвищення ефективності навчання.

Комплексне використання індивідуальних засобів навчання, органічний зв'язок їх дидактичних та виховних можливостей. Дидактичні можливості ТЗН у забезпеченні пізнавальної діяльності учнів. Організація розумової діяльності учнів, керування їх психологічними можливостями за допомогою ТЗ. Роль ТЗН у використанні різних видів та властивостей уваги, пам'яті, розвитку творчих здібностей. Формування у учнів мотивації осмисленого сприймання матеріалу.

Класифікація ТЗН: 1) за принципом сприймання (слухові, зорові, зорово-слухові); 2) відносно до методики (нейтральні, пасивні, активні); 3) за

призначенням для вирішення дидактичних завдань (інформаційні та маркерні технічні пристрої з зворотнім зв'язком).

Специфіка інтенсифікації навчального процесу у музичній освіті за допомогою ТЗН. Огляд літератури.

Тема 2. ТЗН і методика викладання музично-теоретичних дисциплін.

Зміни у структурі, ритмі уроку при використанні ТЗН. Переключення уваги учнів, зміна характеру їх пізнавальної діяльності за допомогою ТЗН. Мотивоване використання ТЗН для стимулювання активності учнів у сприйнятті, осмисленні та засвоєнні поставлених завдань. Планування застосування ТЗ на уроці (свідоме дозування). ТЗН як один із способів виразу змісту предмета навчання (організуюча та направляюча форми), як контролюючий засіб. Вибір різних методів використання ТЗ.

ТЗН у курсі музичної літератури. Їхня ілюстративна та контролююча функції.

Тема №3. ТЗН у курсі сольфеджіо.

ТЗН і виховання музичного слуху. Прогнозування методів індивідуальної роботи з учнями за допомогою ТЗН, виходячи з оцінки рівня розвитку здібностей учнів. Використання методів програмованого навчання для ефективного використання часу, відведеного на урок. Застосування магнітофонних записів або індикаторів для контролю точності інтонування. Розвиток почуття музичного ритму за допомогою синтезаторів ритму, що супроводжуватимуть інтонаційні вправи; складання ритмічних партитур; виконання вільного голосу з ритмічним супроводом (імпровізації та підготовлені завдання; запис ритмічних диктантів).

Застосування електромузичних інструментів (клавірних) у режимі "тихо" (з головними телефонами) для індивідуалізації групових занять; для підбору акомпанемента до мелодії, підбору мелодії, транспонування; співання двоголосних прикладів; виконання по пам'яті. Робота з записом "мінус один".

Творчі вправи із застосуванням ТЗН. Форми проведення слухового аналізу з використанням ТЗ. Збільшення звукового обсягу у системі "учень-учитель". Використання на уроці спеціальних тренажерних вправ та навчально-контролюючих комплексів.

Можливість ознайомлення учнів із творами різними за стилями та жанрами, при цілеслому аналізі у високохудожньому виконанні. Методика проведення музичного диктанту з використанням ТЗ (можливість індивідуалізації роботи; використання різних тембрів).

Роль ТЗН у самостійній роботі учнів з предмета.

Тема №4. ТЗН у курсі музичної грамоти.

Найвагоміша з функцій ТЗ - ілюстративна. Можливість одночасного використання зорових та звукових посібників. Застосування навчальних машин як засобів самоконтролю та тренування учнів. Індивідуалізація навчання. Зворотній зв'язок та його значення. Одночасне обслуговування декількох учнів, або всієї групи, підвищення ролі усних вправ, збільшення обсягу самостійної роботи та робіт по закріпленню матеріалу.

Візуальні засоби та їх використання в практичній роботі. Реалізація дидактичного принципу наглядності. Можливість виконання вправ для розвитку музичної пам'яті, внутрішнього слуху (ступенева зашифровка мелодій, інтервальні та акордові послідовності, вправи для закріплення нових тем, творчі

завдання по створенню другого голосу, варіювання мелодії, мелодичні та гармонічні секвенції та ін.).

Контролюючі засоби навчання.

Тема №5. Практичні навички запису з різних джерел звуку.

Техніка безпеки при роботі з ТЗН.

Устаткування, принципи роботи, система позначень звукозаписуючої та звуковідтворюючої апаратури. Практичні навички запису з різних джерел звуку. Запис "мінус один". Принципи організації технічного центру у школі естетичного виховання.

Тема №6. Виготовлення звукових посібників.

Звукові посібники у курсі музичної літератури. Виготовлення навчальної програми з сольфеджіо (слуховий аналіз, темброві диктанти та ін.). Види програм (групові, індивідуальні, комбіновані; навчальні, тренажерні та контролюючі). Складання конкретних методичних програм, метою яких є створення у свідомості учнів міцного зв'язку між конкретним співзвуччям та його фонізом; поза ладовими, гармонічними, ритмічними та ін. функціями. Створення програм, що виконують певні завдання (введення фонічно-контрастних співзвуч; поєднання фонічно-тотожних співзвуч; зміщення одного співзвуччя з паралельним рухом голосів та ін.).

Виготовлення різних видів програм з музичної грамоти.

Використання візуальної апаратури у курсі музично-теоретичних дисциплін.

Рекомендована література.

1. Аракельян Е. "Технические средства в обучении музыканта" /Советская музыка, 1981, №12
2. Архангельский С. "Некоторые теоретические проблемы использования технических средств в учебном процессе". Международная научная конференция социалистических стран по проблемам школьного оборудования (27-30 ноября) Сборник докладов. М., 1973
3. Бабасинова К. "Запись "минус один" в развитии навыков чтения с листа и ансамблевой практики". - У кн.: "Пятая Всероссийская конференция по применению технических средств и программному обучению. Симпозиум №10." М., 1969
4. Близник А. "Использование звукозаписи в учебном процессе по специальности "музыка" и "пение". - У кн.: "Применение технических средств и программированного обучения в средней и высшей школе". т.1, М., Изд. АПН РСФСР, 1963
5. Дьяченко М. "Про викладання технічних засобів у музичному навчанні". - У кн.: "Методика викладання музично-теоретичних і музично-історичних предметів", К., 1983
6. Дьяченко М. "Технические средства обучения в системе комплексного воспитания музыканта (постановка проблемы)." Автореферат диссертации. Л., 1983
7. Зильберман Ю. "Методи активізації уроку та самостійних занять з сольфеджіо за допомогою технічних засобів навчання". - У кн.: "Методика викладання музично-теоретичних і музично-історичних предметів". К., 1983
8. Комплексная оценка возможностей ТСО и методика их применения. Кубанский Государственный педагогический институт. Краснодар, 1980
9. Лобанов П. "Применение машин в обучении музыкально-теоретическим предметам". - У кн.: "Труды Государственного музыкально-педагогического института им. Гнесиных." В.7, М., 1968
10. Лобанов П. "Применение технических средств в музыкальном образовании." Методическая разработка. М., 1971
11. Магомедов Р. "Руководство по использованию технических средств обучения." Махачкала, 1978
12. Проблемы применения технических средств и программированного обучения. (сборник статей под ред. П.Лобанова), М., 1968
13. Рагс Ю. "Методика проверки интонационного слуха" - У кн.: "Применение технических средств и программированного обучения в средней специальной и высшей школе." М., 1965
14. Руденко Н. "Технические средства обучения в работе педагога-инструменталиста ДМШ". - У кн.: "Вопросы методики начального музыкального образования". Ред.-сост. Натансон В., Руденко В., М., 1981
15. Сахалтуева О., Лобанов П., Назайкинский Е. "Тембровые диктанты" - У кн.: "Применение технических средств и программированного обучения в средней и высшей школе". Т.1, М., Изд. АПН РСФСР, 1963
16. Технические средства обучения в музыкальном образовании. Сборник трудов ГМПИ им. Гнесиных, В.39, сост. П.Лобанов, М., 1978
17. Шахмаев Р. "Технические средства обучения". М., "Знание", 1975